

valoví visoko in burno. Duša mu zdihuje in stoka. Vsa je polna boli, velike in močne, kakor jo poznajo le ti močni sinovi močne prirode. Vsa je polna boli, polna do vrha, da prekipeva. A kam se naj zlije? Ali jo naj pokaže, ali jo naj izplaka? On, ponosen sin ponosne domovine. Nikoli!

Da, ko bi bil sam, bi se zgrudil morda na kraševita, trda tla, bi zagrebel prste v nemi kamen, bi se vgrizel v njega s poljubom, polnim neskončne boli, polnim nedoljivega gorja.

In zaplakal bi, kakor plakajo sinovi teh gor, zatulil bi kakor zver v gorskem brlogu, ko jo rani kroglija sovražnikova — tako plakajo otroci teh gor.

A zdaj? Pred vsemi temi? Pred ženami? On — junak?

Ne! Nazaj s teboj, solza! Zdih umolkni! Stopaj čilo noga, dasi speš v tujino! Pokonci glavo, dasi je tako bolna od velike boli. Miren je obraz, dasi je duša polna nemira in trpljenja, vedro oko, dasi se dviga iz srca, da bi jo zalil plač...

Carino je naložil knez na živino, monopol na tobak. Knez je oče, a sam mora tudi imeti kruh. Knez je moder mož, ve, kaj dela. Kar stori, je prav — a mi nimamo jesti, nimamo dela...

Pozdravljena, domovina, ki nimaš več prostora za nas, ne za žive in ne boš imela za mrtve! Pozdravljena, vse ti je odpuščeno, in varuj te Bog, predraga, ljubljena naša...

In gredó. Spodaj se blišči morje, oblito že s solnčnimi žarki.

Pozdravljeno i ti, morje, ki nas poneseš odtod, a pozdravljeno s solzami v srcu!

Stopajo navzdol. A voz hiti navzgor.

Še en pogled na morje.

Z Bogom, morje, vse krasno, smejoče se v solnčnih žarkih!

Pozdravljena Črna gora, vsa resna, vsa otožna! Ali plakaš po odhajajočih sinovih? Ali ti je prešla v srce njihova žalost in ti ga je napolnila do vrha?

Stegni roke, Črna gora, drži jih, svoje sokole, svoje orle! Ne moreš? Prerevna si, siromašna vsa? Nič zato, stegni roke, objemi jih z obema rokama, in jih drži krepko.

Spomni se prihodnosti, Črna gora, dneva, ko počí strel ob tvoji meji. Kje? Bogve. Na jugu morda, morda na severu, mogoče na izhodu, na zahodu morebiti.

Spominjaj se tistega dne, ko boš rabila moč in kri svojih sokolov in orlov! Ne puščaj jih od sebe! Stegni roko, drži jih, varuj in neguj jih za oni svoj veliki dan, Črna gora...

(Konec.)

ZVONIMIR:

SVETI, SVETI, SOLNČECE...

Kradoma iz temnih dalj
žalost plava mi v srcé;
sveti, sveti, solnčece,
na ravnó poljé!

Daleč za goricami
spava radost mladih dni,
nanjo sveti solnčece
z žarki zlatimi — — —

Žalost v temne dalje spé,
radost plava mi v srcé —
sveti, sveti, solnčece,
na ravnó poljé...

